

تامین مالی در تجارت بین‌الملل International Trade Finance

امروزه تجارت بین‌المللی در تامین نیازهای کشورهای مختلف جهان به کالاها و خدمات اهمیت بسزایی دارد به طوری که می‌توان ادعا نمود بسیاری از کشورها بدون دسترسی به مراودات بین‌المللی و واردات و صادرات در ادامه حیات اقتصادی خود با مشکل مواجه خواهند بود.

در تجارت بین‌الملل، طرفین قرارداد تجاری در بسیاری مواقع به منظور افزایش قدرت خرید و تولید و به تبع افزایش حجم مبادلات به تامین مالی نیاز دارند. در واقع میزان سرمایه و ارز مورد نیاز برای انجام بعضی از پروژه‌ها و طرح‌های تولیدی و عمرانی به اندازه‌ای است که تامین مالی آنها جز از طریق تسهیلات اعتباری بین‌المللی و یا به صورت سندیکایی امکان‌پذیر نمی‌باشد.

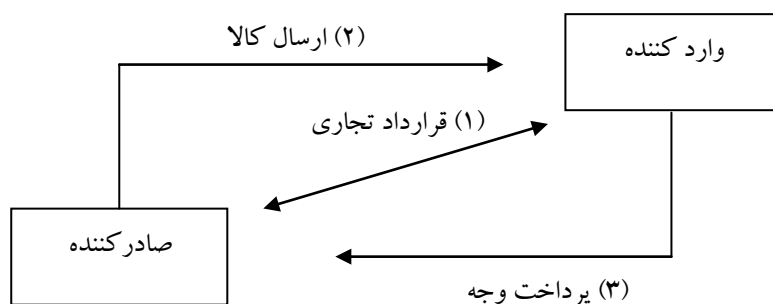
کشورما نیز با توجه به نیازی که به مواد اولیه و کالاهای ضروری و صنعتی دارد باید بسیاری از این مواد و کالاها را از کشورهای دیگر وارد نماید و برای فراهم نمودن منابع ارزی مورد نیاز اقدام به صادرات نماید. لذا شناخت صحیح و کاربردی دقیق مکانیسم‌های موجود در تجارت و بانکداری بین‌المللی از یکسو امکان حداکثر استفاده مطلوب از منابع موجود و از سوی دیگر دستیابی سریعتر به اهداف عالی بانک را فراهم می‌سازد.

انواع روش‌های پرداخت

۱- روش حساب باز Open Account

مراوده بر اساس حساب باز، عبارت است از تسهیلات اعتباری که فروشنده به خریدار اعطاء می‌نماید. بدین ترتیب که فروشنده کالا را برای خریدار ارسال و برای وی این امکان را فراهم می‌آورد که ارزش کالا را در تاریخ معینی، مثلاً سه‌ماه پس از ارسال هر محموله پرداخت نماید.

نمودار روش حساب باز

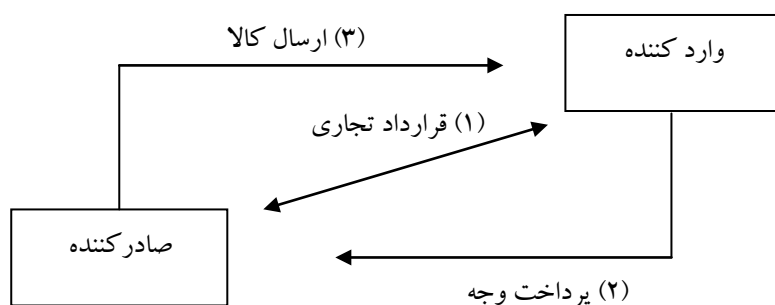
روش حساب باز هنگامی کاربرد دارد که میزان اطمینان بین خریدار و فروشنده در سطح بالا و ارتباط تجاری مستمر بین آنان برقرار باشد. در این روش خریدار فرصت کافی برای فروش کالا و سپس ارسال وجه آن به فروشنده را خواهد داشت. در حالی که ریسک فروشنده در خصوص پرداخت توسط خریدار بسیار بالاست، برای خریدار ریسکی وجود ندارد.

Full Advance Payment

۲- روش پیش پرداخت کامل

در این روش خریدار وفق قرارداد تجاری، کل ارزش کالا را به فروشنده پرداخت و سپس فروشنده کالا را برای خریدار ارسال می‌نماید. این روش صددرد صد به نفع فروشنده و ریسک خریدار بسیار بالاست، چون احتمال اینکه فروشنده وجه را دریافت کند و نسبت به ارسال کالا اقدام ننماید، وجود دارد.

نمودار روش پیش پرداخت کامل

روش پیش پرداخت هنگامی امکان‌پذیر خواهد بود که شرایط بازار مناسب و کالا از اهمیت خاصی برای خریدار برخوردار باشد و یا عرضه کالا به هر دلیلی در بازار محدود باشد، در غیراین صورت خریدار ممکن است به فروشندگان دیگر مراجعه نماید.

روش پیش پرداخت می‌تواند نوعی تامین مالی فروشنده از سوی خریدار تلقی گردد.

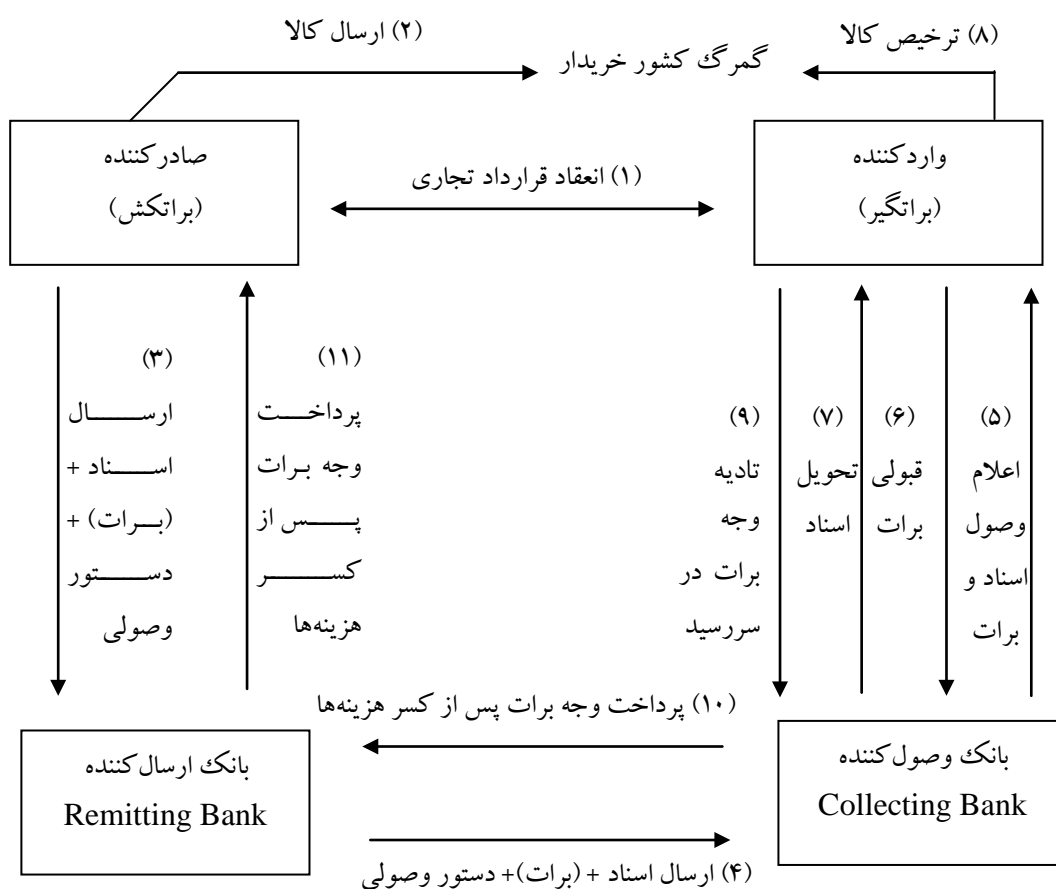
Documentary Collection

۲- روش وصولی اسنادی

برخلاف روش پیش پرداخت کامل و حساب باز که بانک‌ها نقش کم و بیش مشابه یکدیگر عهده‌دار بوده و در واقع صرفاً به عنوان عاملی جهت انتقال وجوه عمل می‌کنند، در وصولی اسنادی نقش بانک از اهمیت بیشتری برخوردار است. در این روش صادرکننده یک فقره برات ارزی که عهده خریدار صادر شده است ضمیمه اسناد حمل می‌نماید و به بانک خود (Remitting Bank یا بانک ارسال کننده) دستور می‌دهد در صورت

دریافت وجه برات از خریدار (براتگیر)، اسناد را در اختیار وی قرار دهد و چنانچه برات مدت دار باشد، فروشنده (صادرکننده- براتکش) از بانک خود می‌خواهد که پس از قبولی برات توسط خریدار (براتگیر)، اسناد را جهت ترخیص کالا در اختیار خریدار قرار دهد. «بانک ارسال کننده» نیز اسناد را به همراه «دستور وصولی» به یکی از بانک‌های کشور خریدار (Collecting Bank یا بانک وصول کننده) ارسال و درخواست می‌نماید، اسناد را در مقابل پرداخت وجه یا قبولی برات (حسب مورد)، در اختیار واردکننده قرار دهد.

نمودار فرآیند عملیاتی وصولی اسنادی (برات مدت دار)

باید توجه داشت که عملکرد بانکها در روش وصولی اسنادی تابع مقررات بین‌المللی نظیر مقررات متحدالشکل وصولی‌ها (URC) و رویه‌های پذیرفته شده بانکداری بین‌الملل است. به موجب این مقررات و رویه‌ها، بانکها می‌بایست بر اساس روش‌های تعیین شده عمل نمایند و هیچگونه مسوولیتی در قبال عدم پرداخت وجه برات توسط

خریدار را ندارند، مگر اینکه برات عهده خریدار را قبولی نویسی و تضمین (Avalize) نموده باشند. در این صورت، چنانچه خریدار در سررسید وجه برات را تادیه نکند، بانک ملزم به پرداخت وجه برات است. شایان ذکر است در برخی مواقع فروشنده اسناد را بدون اینکه براتی ضمیمه باشد به همراه دستور وصولی به بانک ارسال کننده ارائه می دهد و بانک براساس شرایط مندرج در دستور وصولی در اختیار خریدار قرار می دهد. در واقع وجود برات در عملیات وصولی اسنادی ضرورتی ندارد، لیکن دستور وصولی الزامی است.

اعتبار اسنادی Documentary letter of credit

تعریف اعتبار اسنادی :

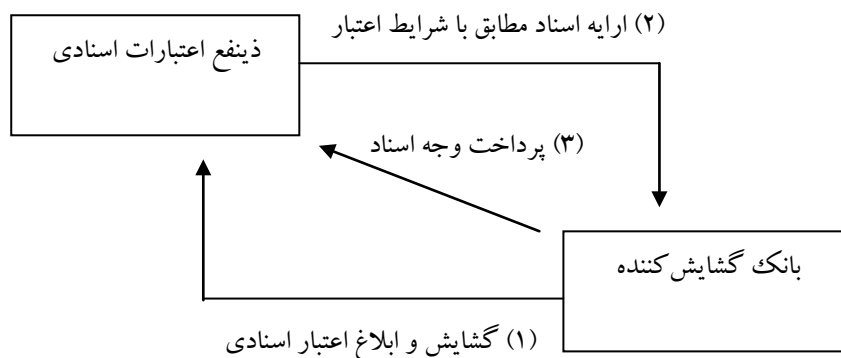
به موجب مقررات متحدالشکل ناظر بر اعتبارات اسنادی (UCP- 600)، اعتبار اسنادی به هرگونه ترتیباتی، به هر نام یا توصیفی، که در برگیرنده تعهد قطعی و برگشت‌ناپذیر بانک‌گشایش‌کننده نسبت به پذیرش پرداخت اعتبار باشد، اطلاق می‌گردد.

به عبارت دیگر بانک‌گشایش‌کننده اعتبار اسنادی متعهد می‌شود در صورت ارایه اسناد مطابق با شرایط اعتبار :

- چنانچه اعتبار اسنادی با شرط پرداخت دیداری است، وجه اسناد را بپردازد.
- در صورتی که اعتبار اسنادی با شرط پرداخت مدت‌دار است، پرداخت وجه اسناد در سررسید را تعهد نماید.
- و اگر اعتبار اسنادی با شرط قبولی است، برات کشیده شده توسط ذینفع را قبولی‌نویسی و در سررسید پرداخت کند.

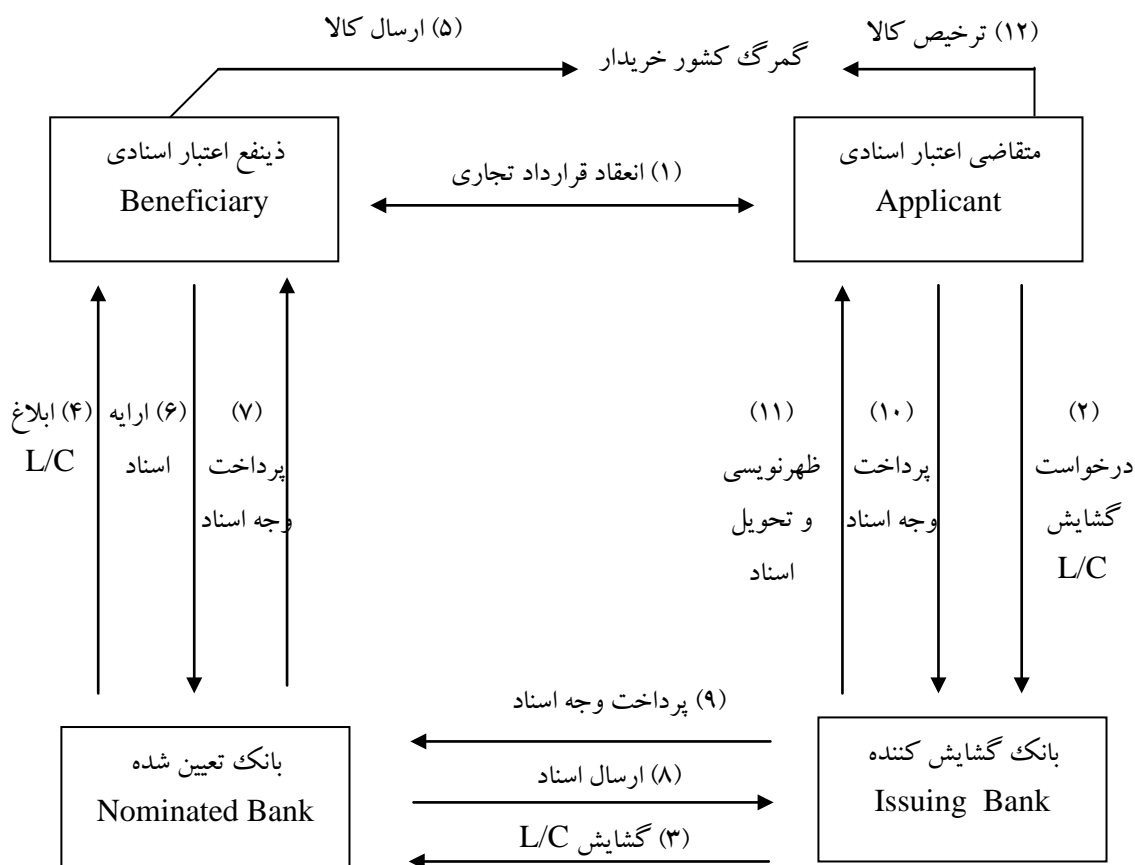
شایان ذکر است واژه honour (پذیرش پرداخت) به موجب مقررات UCP – 600، کلیه موارد فوق را پوشش می‌دهد.

مهم‌ترین و اساسی‌ترین رکن هر اعتبار اسنادی، بانک‌گشایش‌کننده اعتبار اسنادی است که متعهد به پرداخت وجه اسناد مطابق با شرایط اعتبار به ذینفع است که رکن دوم، اعتبار اسنادی می‌باشد. در واقع برای تحقق اعتبار اسنادی وجود دو طرف یاد شده اجتناب‌ناپذیر است. ذینفع اعتبار اسنادی شخصی است که اعتبار اسنادی به نام و به نفع او توسط بانک‌گشایش‌کننده اعتبار اسنادی گشایش می‌گردد و چنانچه اسناد حمل تعیین شده از سوی بانک‌گشایش‌کننده را ارایه دهد، وجه اسناد را دریافت خواهد نمود.

لیکن در اعتبارات اسنادی متداول در بانکداری بین‌الملل امروزه ، ارکان دیگری نیز ایفای نقش می‌نمایند. مانند بانک تعیین شده (Nominated Bank) یعنی بانکی که اعتبار اسنادی نزد آن بانک قابل استفاده است. بانک گشایش‌کننده، اعتبار اسنادی را نزد بانک تعیین شده گشایش می‌کند و از آن بانک می‌خواهد تا اعتبار اسنادی را به ذینفع ابلاغ نماید و چنانچه ذینفع اعتبار اسنادی ، اسناد مطابق با شرایط را ارایه دهد ، نسبت به پذیرش پرداخت وجه اسناد (honour) اقدام کند. رکن دیگر اعتبار اسنادی متقاضی اعتبار اسنادی (Applicant) می‌باشد که از بانک گشایش‌کننده درخواست می‌کند نسبت به گشایش اعتبار به نام و به نفع ذینفع اعتبار اقدام نماید و از طرف وی متعهد به پذیرش پرداخت وجه شود.

فرآیند عملیاتی اعتبار اسنادی دیداری

- (۱) قرارداد تجاری با روش پرداخت اعتبار اسنادی دیداری فی‌مابین واردکننده (خریدار) و صادرکننده (فروشنده) منعقد می‌گردد.
- (۲) خریدار به بانک خود مراجعه می‌کند و درخواست گشایش اعتبار اسنادی به مبلغ قرارداد تجاری و به نفع فروشنده را به آن بانک ارایه می‌دهد.

- ۳) بانک گشایش‌کننده پس از بررسی اهلیت اعتباری خریدار و احراز شرایط ناظر بر موضوع، نسبت به گشایش اعتبار اسنادی به نفع فروشنده برای بانک کارگزار خود در کشور فروشنده، اقدام می‌نماید.
- ۴) بانک تعیین شده اعتبار اسنادی را به ذینفع اعتبار اسنادی (فروشنده) ابلاغ می‌کند.
- ۵) ذینفع اعتبار اسنادی پس از دریافت متن اعتبار اسنادی، چنانچه مطابق با شرایط توافق شده در قرارداد تجاری باشد، کالا را به مقصد گمرک کشور خریدار ارسال می‌نماید.
- ۶) پس از ارسال کالا و تهیه اسناد حملی که در شرایط اعتبار اسنادی درخواست شده است، ذینفع اعتبار اسنادی، اسناد حمل مربوطه را به بانک تعیین شده ارائه می‌دهد.
- ۷) بانک تعیین شده اسناد حمل ارائه شده را کنترل و با شرایط اعتبار اسنادی مطابقت می‌دهد، چنانچه اسناد ارائه شده مطابق با شرایط اعتبار باشد، وجه اسناد را به ذینفع اعتبار اسنادی پرداخت می‌کند.
- ۸) بانک تعیین شده، اسناد را برای بانک گشایش‌کننده می‌فرستد.
- ۹) بانک گشایش‌کننده پس از بررسی اسناد، در صورت مطابقت اسناد با شرایط اعتبار، وجه اسناد را به بانک تعیین شده پرداخت می‌کند.
- چنانچه بانک گشایش‌کننده نزد بانک تعیین شده حساب به ارز اعتبار داشته باشد بانک تعیین شده با مجوز بانک گشایش‌کننده می‌تواند پس از پرداخت وجه اسناد به ذینفع اعتبار اسنادی، حساب بانک گشایش‌کننده نزد خود را بدهکار نماید.
- در صورتی که بانک گشایش‌کننده نزد بانک تعیین شده حساب به ارز اعتبار نداشته باشد، در هنگام گشایش اعتبار از بانک تعیین شده می‌خواهد پس از پرداخت وجه اسناد به ذینفع، وجوه مذکور را از بانک ثالث دیگری مطالبه نماید. به این بانک ثالث «بانک پوشش دهنده» (Reimbursing Bank) گویند.
- ۱۰) بانک گشایش‌کننده پس از کنترل اسناد و احراز مطابقت اسناد با شرایط اعتبار، حساب خریدار را به میزان وجه اسناد بدهکار می‌نماید و چنانچه قبلاً درصدی از وجه اعتبار به‌عنوان پیش دریافت از خریدار اخذ شده باشد، به میزان مابقی وجه اسناد، بدهکار می‌کند.
- ۱۱) بانک گشایش‌کننده اسناد را به نام خریدار ظهنویسی و تحویل وی می‌دهد. شایان ذکر است در اعتبارات اسنادی که بانک‌های ایرانی گشایش می‌نمایند، تصریح می‌گردد که اسناد حمل (بارنامه) به نام یا حواله‌کرد بانک گشایش‌کننده صادر شود. بانک گشایش‌کننده پس از دریافت اسناد مطابق با شرایط اعتبار و تسویه حساب با مشتری، مالکیت اسناد را با ظهنویسی به خریدار منتقل می‌کند.

۱۲) خریدار پس از دریافت اسناد به گمرک مراجعه و طبق مقررات و ضوابط ناظر بر ورود کالا، نسبت به ترخیص کالای موضوع اعتبار اسنادی اقدام می‌نماید.

به موجب مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی تجدیدنظر شده سال ۲۰۰۷ موسوم به UCP – 600 که شامل ماده ۳۹ می‌باشد:

- "اعتبار اسنادی بنا به ماهیت خود معامله‌ای است جدا از قرارداد فروش یا سایر قراردادهایی که مبنای گشایش اعتبار قرار می‌گیرند. قراردادهای مبنای اعتبار به هیچ وجه ارتباطی به بانک‌ها نداشته و تعهدی برای آنها ایجاد نمی‌کند، حتی اگر در اعتبار هرگونه اشاره‌ای به اینگونه قراردادها شده باشد." (ماده ۴)
 - بانک‌ها براساس اسناد عمل می‌کنند و نه کالا، خدمات یا عملکرد مرتبط با اسناد (ماده ۵)
- براساس مواد یاد شده در بالا، چنانچه اسناد، مطابق با شرایط اعتبار باشد، بانک گشایش‌کننده در قبال خسارت‌های وارده به کالا، عدم ارسال کالا و عدم ایفای تعهدات فروشنده تحت قرارداد تجاری، هیچگونه مسوولیتی ندارد.

انواع روش تسویه در اعتبارات اسنادی

اعتبارات اسنادی گشایش‌یافته از لحاظ نحوه پرداخت مبلغ اعتبار به ذینفع اعتبار اسنادی، و طبق مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP – 600) به صورت‌های زیر تقسیم می‌شوند.

By Sight Payment L/C

۱- اعتبارات اسنادی دیداری

در این نوع اعتبار چنانچه ذینفع اسناد را بدون مغایرت و مطابق با شرایط اعتبار به بانک تعیین شده، بانک گشایش‌کننده یا بانک تاییدکننده (در صورت وجود) ارایه دهد، وجه اسناد را به صورت نقدی دریافت می‌نماید.

By Deferred Payment L/C

۲- اعتبار اسنادی مدت‌دار

در این نوع اعتبار بانک گشایش‌کننده یا بانک تعیین شده و یا بانک تاییدکننده (در صورت وجود) پس از دریافت اسناد و احراز مطابقت اسناد با شرایط اعتبار، متعهد می‌شود وجه اسناد را در سررسید پرداخت کند.

در این روش ، ذینفع به موجب شرایط اعتبار ، همراه با اسناد حمل، براتی مدت‌دار نیز به عهده بانک گشایش-کننده یا بانک تعیین شده ارایه می‌نماید و در صورت مطابقت اسناد با شرایط اعتبار ، برات ارایه شده، توسط بانک مذکور پذیره نویسی و در سررسید ، وجه آن تأدیه می‌گردد.

به موجب ماده ۷ مقررات UCP – 600 ، چنانچه اسناد مطابق با شرایط اعتبار به بانک تعیین شده یا بانک گشایش‌کننده ارایه شود، بانک گشایش‌کننده متعهد به پذیرش پرداخت (honour) است در صورتیکه :

- اعتبار اسنادی دیداری ، مدت‌دار و یا با شرط قبولی نزد بانک گشایش‌کننده قابل استفاده باشد.
- اعتبار اسنادی دیداری نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد و بانک تعیین شده وجه اسناد را پرداخت نماید.
- اعتبار اسنادی مدت‌دار نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد ، لیکن بانک تعیین شده در هنگام ارایه اسناد مطابق با شرایط اعتبار پرداخت وجه در سررسید را تعهد نماید یا پرداخت وجه در سررسید را تعهد کند، لیکن در سررسید پرداخت نکند.
- اعتبار اسنادی با شرط قبولی برات به عهده بانک تعیین شده است، لیکن بانک تعیین شده هنگام ارایه اسناد مطابق با شرایط اعتبار برات را قبولی ندهد و یا برات را قبولی دهد ، اما در سررسید پرداخت ننماید.
- اعتبار اسنادی با شرط مبادله (By Negotiation) نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد، لیکن بانک تعیین شده اسناد را « مبادله » نکند.

به موجب ماده ۲ مقررات UCP – 600 « مبادله » یعنی:

«خرید برات (صادره به عهده بانک دیگری به غیر از بانک تعیین شده) و یا خرید اسناد ارایه شده مطابق با شرایط اعتبار توسط بانک تعیین شده از طریق پرداخت یا قبول پرداخت وجوه به ذینفع پیش از روز بانکی مقرر برای پوشش بانک تعیین شده یا در همان روز .

اسناد حمل Shipping Documents

در اعتبارات اسنادی ، اسناد نقش بسیار مهمی از نظر بانک گشایش کننده ، متقاضی اعتبار و ذینفع دارا می‌باشند. زیرا براساس ماده ۵ مقررات UCP – 600 ، بانک‌ها با اسناد سرو کار دارند و نه کالا ، خدمات و یا عملکردهایی که اسناد مرتبط با آنهاست. علاوه بر این ، بر اساس این اسناد ، بانک گشایش کننده و خریدار اطمینان حاصل می‌نمایند که کالای مورد مراده، از لحاظ کمیت و کیفیت مطابق با کالای مورد معامله موضوع قرارداد تجاری می‌باشد و از سوی دیگر فروشنده هم تنها در مقابل ارایه اسناد مطابق با شرایط اعتبار می‌تواند وجه آن را دریافت نماید.

باید توجه داشت که به موجب « ضوابط استاندارد بانکی بین‌المللی بررسی اسناد تحت اعتبارات اسنادی » (ISBP) ، اسناد حمل^۱ ، نه تنها به اسناد حمل و نقل^۲ ، بلکه به کلیه اسناد درخواست شده در اعتبار اسنادی ، به جزء برات ، اطلاق می‌گردد.

به موجب مقررات UCP – 600 اسناد را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود:

(۱) اسناد اصلی

Transport Documents

الف – اسناد حمل و نقل

Insurance Documents

ب – اسناد بیمه

Commercial Invoice

ج- سیاهه تجاری

(۲) سایر اسناد:

اسنادی که حسب مورد ، براساس شرایط قرارداد تجاری ، الزامات بانک گشایش کننده و درخواست متقاضی اعتبار

اسنادی در شرایط اعتبار اسنادی مطالبه می‌گردد، مانند:

Inspection Certificate

الف – گواهی بازرسی

Certificate of origin

ب – گواهی مبدأ

Packing list

ج- لیست بندی

Analysis Certificate

د- گواهی تجزیه

Verification of Certificate

ه- گواهی انطباق

-
1. Shipping documents
 2. Transport documents

اسناد حمل و نقل Transport Documents

بازرگانی خارجی بنا به ماهیت، مستلزم حمل و نقل کالا از یک کشور به کشور دیگر است. انتقال کالا از یک کشور به کشور دیگر از طریق دریا، زمینی، هوایی و راه‌آهن انجام می‌گیرد. در مواردی نیز برای انتقال یک کالا از کشوری به کشور دیگر از وسیله‌های حمل مختلف استفاده می‌گردد که به آن حمل و نقل مرکب گفته می‌شود.

بارنامه Bill of Lading

بارنامه سندی است دال بر عقد قرارداد حمل که حمل‌کننده یا نماینده وی پس از وصول کالا، برای حمل کالای معینی از یک نقطه (مبدأ حمل) به نقطه دیگر (مقصد حمل) با وسیله مورد توافق (کشتی، کامیون، راه‌آهن، هواپیما و یا ترکیبی از آنها) در مقابل کرایه حمل مشخص صادر می‌نماید.

بارنامه‌ها به صورت عمومی دارای مشخصات زیر می‌باشند:

۱- شماره بارنامه

۲- نام و آدرس حمل‌کننده

۳- نام و آدرس فرستنده کالا

۴- نام و آدرس گیرنده کالا (مالک کالا)

۵- نام و آدرس طرف ابلاغ شونده

۶- نام یا شماره وسیله حمل

۷- شماره سفر یا شماره پرواز

۸- نام مبدأ بارگیری یا دریافت کالا

۹- نام مقصد تحویل کالا

۱۰- مشخصات کالا (تعداد - شماره فنی - مشخصات فنی)

۱۱- تعداد بسته‌بندی. شرکت بیمه به نوع بسته‌بندی خیلی اهمیت می‌دهد پس باید نوع بسته‌بندی با نوع نوشته شده در بیمه‌نامه یکی باشد.

۱۲- شرح کالا (مانند لوازم یدکی - مواد شیمیایی)

۱۳- وزن ناخالص کالا (برای تعیین کرایه)

۱۴- ابعاد کالا (ابعاد بسته‌بندی یا ابعاد قطعات بزرگ)

۱۵- نحوه پرداخت کرایه (پیش پرداخت یا پرداخت در مقصد)

۱۶- تعداد نسخ اصلی صادر شده

۱۷- تاریخ حمل و تاریخ صدور بارنامه

۱۸- شماره اعتبار اسنادی و یا مجوزهای دیگر

۱۹- امضا حمل کننده یا نماینده مجاز او

تمام کالاهایی که وارد ایران می‌شوند باید ثبت سفارش شده باشند چه به صورت اعتبار اسنادی باشد چه به صورت بروات وصولی .

دو گروه درگیر حمل هستند: ۱- Carrier یا متصدی حمل (حمل کننده)

۲- Forwarder یا عامل حمل

۱- کریر مالک یا صاحب وسیله نقلیه است که به طور اجرایی حمل را انجام می‌دهد و یا موجبات اجرای حمل را تعهد می‌کند (اجرایی- قراردادی). تمام کریرها فقط راه نامه صادر می‌کنند بجز در حمل دریایی که هم راه نامه صادر می‌کنند و هم بارنامه.

۲- فورواردرها الزاماً وسیله نقلیه ندارند، قرارداد حمل را منعقد می‌نمایند. و برای هماهنگی متصدیان حمل مختلف با وسایل گوناگون از مرزهای متعدد برنامه‌ریزی و در سربرگ خودشان بارنامه صادر می‌کنند. اگر به نام شرکت دیگری بارنامه صادر کنند، نماینده آن شرکت محسوب می‌شوند.

یک فورواردر می‌تواند با داشتن مسوولیت اصلی در برابر فروشنده و خریدار و صدور بارنامه ترتیب حمل مرکب را بدهد. اگر چه، وظایف متصدیان حمل و عاملین حمل در حمل‌های ساده نظیر حمل یک محموله توسط یک وسیله حمل در یک مسیر به قدری به هم نزدیک است که قابل تفکیک نمی‌باشد.

به موجب مقررات UCP – 600، هر بارنامه، به هر نامی که باشد، باید دربرگیرنده موارد زیر باشد:

۱- نام حمل کننده که توسط یکی از اشخاص زیر امضاء شده باشد:

الف - حمل کننده Carrier

ب - نماینده نام برده شده حمل کننده برای یا از طرف حمل کننده

Named agent for or on behalf of carrier

ج - فرمانده master

د- نماینده نام برده شده فرمانده برای یا از طرف فرمانده

Named agent for or on behalf of master

۲- دلالت نماید که بارگیری کالا در کشتی در بندر بارگیری مندرج در اعتبار انجام شده است.

۳- دلالت بر حمل از بندر بارگیری به بندر تخلیه مندرج در اعتبار اسنادی داشته باشد.

- ۴- تنها نسخه اصل بارنامه ، و یا اگر بارنامه در پیش از یک نسخه اصلی صادر شده باشد، شامل کلیه نسخ اصل طبق آنچه که در بارنامه قید شده، تهیه گردیده باشد.
- ۵- شامل الزامات و شرایط حمل باشد.
- ۶- هیچگونه اشاره‌ای به شرایط حمل درست نداشته باشد.

بارنامه دارای انواع گوناگونی به شرح زیر می‌باشد:

- بارنامه دریایی : حمل با کشتی
- بارنامه سراسری : حمل با کشتی ، کامیون ، قطار
- بارنامه مرکب فیاتا : حمل با کشتی ، کامیون، قطار
- راه نامه هوایی : حمل با هواپیما
- راه نامه راه آهن : حمل با قطار
- راه نامه اجاره‌ای : حمل با کامیون
- رسید پست

یک بار نامه دارای ویژگی‌های زیر می‌باشد:

- ۱- دلالت بر وجود قرارداد حمل دارد.
 - ۲- رسید کالا محسوب می‌گردد.
 - ۳- سند مالکیت کالا است و از طریق ظهنویسی قابل انتقال می‌باشد.
- اما راه‌نامه‌ها فقط دو ویژگی اول را دارند و سند مالکیت نمی‌باشند و لذا قابل معامله و انتقال نیستند.

حمل و نقل زمینی

انواع رایج اسناد حمل و نقل جاده‌ای عبارتند از:

Through Bill of Lading	۱- بارنامه سراسری
Combined Transport B/L	۲- بارنامه مرکب
Multimodal Transport B/L	۳- بارنامه ترکیبی
CMR	۴- راه نامه زمینی

Fiata Multimodal Transport Bill of Lading

بارنامه حمل ترکیبی فیاتا

این نوع بارنامه مهمترین سندی است که سازمان فیاتا در اختیار فورواردهای عضو قرارداد و تنها سندی است که به دلیل انطباق شرایط آن با شرایط مندرج در اسناد حمل ترکیبی اتاق بازرگانی بین‌المللی (I.C.C) مورد تایید اتاق قرار گرفته است. بارنامه حمل ترکیبی فیاتا سندی است معتبر، قابل معامله و قابل انتقال و لذا مورد پذیرش بانکها برای معامله اسناد قرار می‌گیرد. از این سند صادره، فورواردرها در حمل کالا با کامیون، کشتی، قطار و هواپیما که حداقل دو روش مختلف حمل را پوشش می‌دهد، استفاده می‌کنند. در این بارنامه، فورواردر و صادرکننده آن مسوول محموله و اجرای حمل می‌باشد و نه تنها مسوولیت تحویل کالا در مقصد، بلکه مسوولیت کلیه متصدیان حمل و اشخاص ثالثی که برای اجرای مراحل حمل توسط وی مورد استفاده واقع می‌شوند را نیز به عهده دارد.

(Convention Merchandise Routier) C.M.R

راهنامه زمینی

راهنامه کامیون سندی است غیر قابل معامله که فقط جهت حمل کالا با کامیون مورد استفاده قرار می‌گیرد و مخصوص متصدیان حمل (Carrier) می‌باشد. این سند تحت مقررات کنوانسیون C.M.R یا "مقررات حمل کالا از طریق جاده" صادر می‌گردد و حدود مسوولیت‌های متصدیان حمل و نقل جاده‌ای را مشخص می‌کند. کشور ایران هنوز به عضویت این کنوانسیون در نیامده است اما با توجه به ماده یک کنوانسیون چنانچه حداقل یکی از دو کشور محل دریافت کالا و یا محل تعیین شده جهت تحویل کالا، عضویت کنوانسیون را داشته باشد، راه نامه صادره برای هر طرف قابل اعمال است. بنابراین عملاً ایران نیز از مزایای کنوانسیون برخوردار است. در حال حاضر شبکه بانکی کشور برای حل مشکلات مالکیت کالا در اعتبارات اسناد صادر شده جهت حمل با کامیون از بارنامه ترکیبی استفاده می‌کند. پس در حمل جاده‌ای علی‌رغم اینکه یک وسیله حمل (کامیون) درگیر حمل می‌باشد، اما بنا به ضرورت توضیح داده شده الزاماً بارنامه ترکیبی مطالبه می‌گردد.

کنوانسیون C.M.R جهت تامین منافع و حقوق دست‌اندرکاران حمل و نقل جاده‌ای و یکنواخت کردن شرایط حاکم بر قراردادهای بین‌المللی حمل و نقل کالا به وسیله سازمان I.R.U International Road – Transport Union که عضو سازمان ملل می‌باشد ایجاد گردیده، و ناظر بر مسوولیت حمل و کالا و عمدتاً جهت پوشش بیمه‌ای مسوولیت شرکت‌های حمل‌کننده در قبال خطر حمل تدوین گردیده است.

Transports Internationaux per Route -TIR

مقاله نامه

کنوانسیون گمرکی مربوط به حمل و نقل بین‌المللی کالا است که جهت ایجاد تسهیلات در رابطه با تشریفات گمرکی کامیون‌های حامل محمولات که در جاده‌های بین‌المللی تردد و از گمرکات مرزی کشورهای ثالث عبور می‌نمایند، ایجاد گردیده است. طبق مفاد مقررات این کنوانسیون، کامیون‌هایی می‌توانند از این تسهیلات استفاده نمایند که واجد شرایط مندرج در مقاله نامه بوده و برابر استاندارد تعیین شده ساخته شده باشند. کاربرد این مقاله نامه در این جهت است که موسسه‌های حمل و نقل بین‌المللی با خرید کارنه تیر (دفترچه) برای هر سفر کامیون، ضامن حقوق و عوارض گمرکی محموله کامیون می‌گردند. این ضمانت‌نامه توسط موسسه‌های حمل و نقل بین‌المللی به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن کشور مبدا سپرده می‌شوند. در ایران اتاق در قبال گمرک ایران ضامن می‌گردد. اتاق بازرگانی فقط ضامن کامیون ایرانی نیست، بلکه ضامن محمولات کامیون‌های خارجی که وارد کشور می‌گردد نیز هست. بدین ترتیب پس از بارگیری و سیم و سرب کردن درب کامیون و صدور کارنه تیر توسط موسسات حمل و نقل، اتاق بازرگانی ضامن هرگونه کسری و دست‌خوردگی محموله در مقصد خواهد بود. کارنه تیر سند تضمینی حقوق و عوارض گمرکی هر محموله می‌باشد. کامیون‌هایی که تحت مقررات کارنه تیر وارد مرز کشور می‌گردند در صورت سالم بودن سیم و سرب درب کامیون، پس از طی مراحل تشریفات مقدماتی در گمرک مرزی به گمرک مقصد هدایت می‌گردد ولی چنانچه کامیون فاقد کارنه تیر باشد، موسسه حمل و نقل ناچار خواهد بود که به هنگام ورود کامیون به مرز اظهارنامه پاساوان (ترانزیت) شخصی جهت ترانزیت کامیون تا گمرک مقصد به گمرک مرزی تسلیم نماید.

Rail Transport Documents

اسناد حمل و نقل به وسیله راه آهن

راهنامه راه آهن سندی است که بوسیله شرکت‌های راه آهن صادر می‌شود و براساس آن شرکت صادرکننده تعهد می‌نماید کالای دریافتی در مبدأ را به طور کامل و صحیح و سالم به گیرنده کالا در مقصد تحویل دهد. این سند نیز سندی غیرقابل معامله بوده و جهت انتقال مالکیت کالا نمی‌توان با ظهرو نویسی اقدام نمود. در حال حاضر بار بوسیله راه آهن از سه مبدأ ورودی کشور شامل مرزهای ایران و پاکستان (ایستگاه میرجاوه) ایران و روسیه (آذربایجان-

جلفا) و همچنین مرز ایران و ترکیه (رازی) و نیز مرز آبی کشور شامل بنادر امام خمینی و خرمشهر به مقاصد داخلی انجام می‌گیرد.

شایان ذکر است ماده ۲۴ مقررات UCP 600 حاکم بر راهنامه‌های جاده‌ای، راه‌آهن یا آبراه‌های داخلی می‌باشد که در بانکداری بین‌الملل کاربردی به تفصیل توضیح داده خواهد شد.

AIR TRANSPORT DOCUMENT

راهنامه هوایی یا سند حمل هوایی

سند حمل هوایی راهنامه می‌باشد. سند حمل هوایی نیز مانند کلیه راهنامه‌ها سندی است غیر قابل انتقال و فقط رسید کالا محسوب می‌شود. با توجه به غیرقابل معامله بودن راهنامه هوایی، گیرنده کالا پس از دریافت راهنامه می‌بایستی به شرکت حمل‌کننده مراجعه تا حواله ترخیص کالا را دریافت نماید. سه نسخه اصلی سند صادره مهم است. نسخه اول برای خود کریر، نسخه دوم برای گیرنده کالا (Consignee) و نسخه سوم برای فرستنده. خریدار و بانک‌ها با نسخه سوم که در اختیار Shipper است، کار دارند. نسخه دوم همراه کالا به مقصد ارسال می‌شود. برای حل مشکل مالکیت کالا در حمل هوایی به این ترتیب عمل می‌شود که بانک‌ها بارنامه را به نام خود می‌گیرند (گیرنده کالا: بانک) نسخه سوم بارنامه هم اهمیت زیادی دارد، زیرا فروشنده مادامیکه نسخه سوم در اختیارش است مالک کالا است و می‌تواند با ارائه آن نسخه به شرکت حمل و نقل مجدداً کالا را در اختیار گرفته یا گیرنده کالا را عوض کند. فروشنده نسخه سوم را به همراه سایر اسناد حمل به بانک تعیین شده تحویل می‌دهد و وجه اسناد را دریافت می‌کند. بانک تعیین شده نیز در چارچوب اعتبار اسنادی، مدارک را برای بانک گشایش‌کننده ارسال می‌نماید. در بانک گشایش‌کننده بعد از کنترل اسناد و حصول اطمینان از مطابقت اسناد با شرایط اعتبار، مجوز ترخیص کالا به خریدار تحویل می‌گردد. این برگه را خریدار کالا راساً با مراجعه به شرکت هواپیمایی و پس از ارایه نسخه سوم بارنامه یا یکی از نسخ کپی دریافت می‌دارد.

ظهنویسی راهنامه هوایی ارزش انتقال مالکیت ندارد و انتقال مالکیت از بانک به خریدار می‌بایستی در قبض تحویل کالا انجام پذیرد.

به موجب ماده ۲۳ مقررات UCP 600، سند حمل هوایی، به هر نامی که باشد، بایستی:

الف - حاوی نام حمل‌کننده باشد و توسط «حمل‌کننده» یا «نماینده نام برده شده برای یا از طرف حمل‌کننده» امضاء شده باشد.

ب - اشاره کند که کالا برای حمل دریافت شده است.

ج - تاریخ صدور آن مشخص باشد. این تاریخ، تاریخ حمل تلقی خواهد شد، مگر اینکه سند حمل شامل یادداشتی دال بر تاریخ واقعی حمل باشد، که در این صورت تاریخ یاد شده، تاریخ حمل در نظر گرفته می‌شود.

د- فرودگاه مبدأ و فرودگاه مقصد مقرر شده در اعتبار ، در سند حمل هوایی قید شده باشد.
ه- نسخه اصلی برای ارسال کننده یا فرستنده کالا باشد، حتی اگر در اعتبار به ارایه کلیه نسخ تصریح شده است.
مقررات دیگری نیز بر سند حمل هوایی حاکم است ، که جزییات آن در بانکداری بین الملل کاربردی ارایه می گردد.

مشخصات قبض تحویل کالا

در قبض تحویل کالا، شماره بارنامه، نام فرستنده ، نام گیرنده و اطلاعات مختصری از کالا و گمرک تحویل کالا در آن درج شده است که در برگ مخصوص و آرم دار شرکت هواپیمایی می باشد(اطلاعات این قبض کاملاً مطابق بارنامه باید باشد) مندرجات حواله تحویل کالا بایستی دقیقاً کنترل و پس از حصول اطمینان از تطابق اطلاعات با راهنامه هوایی، در خصوص ظهروپوسی آن اقدام شود.

سند حمل هوایی علاوه بر اینکه رسید کالا جهت حمل است مشخص کننده قرارداد حمل و صورت حساب کرایه حمل و گواهی بیمه نیز می باشد (چون در پروازهای هوایی بار و مسافر بیمه می شوند) چنانچه تاریخ حمل قطعی درخواست شده باشد، در بارنامه هوایی می بایستی اطلاعات مربوط به تاریخ حمل (تاریخ پرواز و شماره پرواز) ذکر شده باشد، در غیر این صورت تاریخ حمل همان تاریخ صدور راهنامه هوایی است. درج تاریخ و شماره پرواز در محل پیش بینی شده به عنوان (For Carrier Use Only) در راهنامه هوایی به منزله تاریخ قطعی حمل هوایی محموله تلقی نخواهد شد.

سایر اسناد

۱- (پروفرما اینویس - پیش فاکتور - صورت حساب موقت) (PROFORMA INVOICE)

خریداران قبل از مراجعه به بانک خود جهت گشایش اعتبار اسنادی، با طرف خود یا فروشنده مذاکره و پروفرما اینویس دریافت می نمایند تا از شرایط فروش کالا از قبیل بهای واحد کالا- نحوه حمل - قیمت کل

قیمت کرایه حمل- نام مبدأ و مقصد حمل- نوع وسیله حمل - روش پرداخت - زمان تحویل و بیمه کالا اطلاع حاصل کنند. پس از صدور پروفرما و حصول توافق نهایی، خریدار و فروشنده نسبت به انعقاد قرارداد تجاری اقدام می نمایند.

۲- سیاهه تجاری (فاکتور)

COMMERCIAL INVOICE

سیاهه تجاری یک سند مالی است که مبلغ طلب فروشنده از خریدار را نشان می‌دهد. سیاهه تجاری یکی از اسناد مهم در مراودات بازرگانی است که فروشنده کالا به نام خریدار صادر و به همراه سایر اسناد، وفق قرارداد فروش، برای خریدار ارسال می‌نماید. در حقیقت زمانی که فروشنده کالای موضوع قرارداد را آماده حمل و ارسال می‌کند، با درج اطلاعات مورد نیاز، سیاهه را تنظیم و سپس برای خریدار ارسال می‌نماید. (مستقیماً یا از طریق بانک کارگزار بسته به نوع قرارداد).

در سیاهه تجاری معمولاً درج اطلاعات به شرح ذیل ضروری است:

- ۱- نام و آدرس فروشنده و خریدار کالا روی کاغذ مارک‌دار و تاریخ صدور سیاهه
- ۲- شماره سفارش یا قرارداد - مقدار کالا - شرح کامل کالا - قیمت واحد و قید سایر هزینه‌ها طبق قرارداد - قیمت کل و کرایه حمل و همچنین نام وسیله حمل کالا که باید در صورت نیاز قید شود.
- ۳- وزن کالا، تعداد بسته‌ها و علامت حمل و شماره آن
- ۴- شرایط پرداخت، نحوه تحویل کالا به بندر مبدأ و مقصد
- ۵- معمولاً سیاهه‌های کالا دارای امضای فروشنده می‌باشد، لیکن به موجب مقررات UCP 600، امضاء سیاهه ضرورتی ندارد.

۳- سیاهه گواهی شده

CERTIFIED INVOICE

سیاهه گواهی شده به سیاهه‌ای گفته می‌شود که در آن فروشنده با صراحت موارد موردنظر و درخواست شده در اعتبار در آن را تایید کرده باشد، مثلاً کالا ساخت کشورهای ممنوعه در قرارداد نمی‌باشد و یا ساخت کشور معین است و یا هرگونه مشخصات دیگری که طبق قرارداد باید در سیاهه قید شود. معمولاً این گونه سیاهه‌ها باید به تایید اتاق بازرگانی یا مقام رسمی بازرگانی کشور محل برسد.

۴- سیاهه تایید شده

LEGALIZED INVOICE

در بعضی از کشورها خریداران از فروشندگان می‌خواهند که سیاهه تجاری توسط سفارت یا کنسولگری‌های کشور خریدار در کشور فروشنده کالا گواهی شود. در این حالت، سیاهه تجاری علاوه بر تایید توسط اتاق بازرگانی به تایید سفارت یا کنسولگری محل نیز می‌رسد.

به این سیاهه "VISAED INVOICE" نیز اطلاق می‌گردد که بعضاً کشورهای خاورمیانه چنین سیاهه‌هایی را طلب می‌نمایند.

CONSULAR INVOICE

۵- سیاهه کنسولی

سیاهه کنسولی فرم خاصی است از سیاهه که توسط سفارتخانه‌های کشور خریدار در کشور فروشنده در اختیار فروشندگان قرار می‌گیرد و پس از تکمیل اطلاعات موردنظر آن طبق قرارداد، توسط سفارتخانه به هزینه فروشنده ممهور به مهر می‌گردد.

بعضی از کشورهای آمریکای جنوبی در سیاهه کنسولی تقاضای درج نام کشور سازنده کالا را به جهت کنترل قیمت فروش کالا با قیمت جاری کالا در بازار داخلی می‌نمایند که احیاناً کشور خریدار دچار دامپینگ (DUMPING) نشود و همچنین عوارض گمرکی لازم اخذ گردد.

شرایط سیاهه کنسولی به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- فرم سیاهه کنسولی باید در کاغذ مارک‌دار و ممهور به مهر و امضای سفارتخانه یا کنسولگری کشور خریدار در کشور فروشنده باشد و در صورتی که ۲ نسخه تقاضا شده باشد باید هر دو اصل و به تایید برسند.
- ۲- کلیه اطلاعات موجود در سیاهه تجاری باید عیناً روی سیاهه کنسولی قید شده باشد.
- ۳- هیچ‌گونه اصلاحیه روی سیاهه کنسولی نباید وجود داشته باشد و در صورت الزام باید فروشنده آن را جداگانه در یک برگ اصلاحیه به ضمیمه فرم سیاهه کنسولی که به امضای سفارتخانه موردنظر رسید باشد، ارایه نماید.
- ۴- دقیقاً شرایط حمل مانند FOB، CPT، CIF بایستی همانند سیاهه تجاری در سیاهه کنسولی قید گردد و ضمناً نام وسیله حمل‌کننده باید در سیاهه کنسولی همانند نام آن در سیاهه تجاری باشد.

CERTIFICATE OF ORIGIN

۶- گواهی مبدأ

گواهی مبدأ سندی است که مبدأ ساخت کالا را مشخص می‌کند و توسط فروشنده و یا نماینده او صادر می‌گردد. معمولاً این گواهی در فرم‌های ارایه شده توسط اتاق بازرگانی تکمیل و تایید می‌گردد و دربردارنده‌ی شرح و مشخصات کالا و نام کشور سازنده می‌باشد. بعضاً در کشورهای مشترک‌المنافع، ترکیبی از سیاهه تجاری و گواهی مبدأ که تاییدیه گواهی ساخت کالا را نیز داراست، توسط فروشنده صادر می‌گردد و یا حتی امکان دارد گواهی مبدأ توسط موسسه ثابتی مانند اتاق بازرگانی صادر و گواهی گردد.

۱- DUMPING: به معنی فروش کالا در بازار یک کشور خارجی به قیمت کمتر از بهای آن در بازار داخلی برای از بین بردن رقابت داخلی و خارجی در آن کشور است که پس از مدت زمانی بازار کشور مورد بحث در انحصار کالای مذکور قرار می‌گیرد، خصوصاً هنگامیکه حجم زیاد تولید سبب کاهش قیمت تمام شده هر واحد کالای تولید شده می‌شود که از این طریق سود سرشاری نصیب تولیدکننده می‌گردد، لکن این نوع تجارت یا مقررات تجاری بین‌المللی مغایرت دارد و معمولاً موجب واکنش‌های تلافی‌جویانه از سوی کشورهای خارجی می‌گردد.

در هر صورت بانک‌ها در زمان معامله اسناد گواهی مبدأ درخواست شده در اعتبار اسنادی را مشروط بر اینکه محتویات اطلاعات آن با سایر اسناد تناقض نداشته باشد، می‌پذیرند.

PACKING AND SPECIFICATIONS LIST

۷- لیست بسته‌بندی و مشخصات کالا

این سند نشان دهنده جزئیات بسته‌بندی کالا است و معمولاً مورد مصرف آن در گمرکات کشور است و در آن الزاماً قیمت‌های ریز کالا قید نمی‌گردد، لکن در لیست مشخصات کالا همانند سیاهه‌های تجاری، قیمت ریز کالای بسته‌بندی درج می‌شود.

WEIGHT CERTIFICATE OR CERTIFICATE OF WEIGHT

۸- گواهی وزن

این گواهی توسط فروشنده یا شخص ثالث صادر می‌گردد و صرفاً نشان دهنده وزن کالا است که باید میزان وزن اعلام شده با وزن کالا در سایر اسناد مطابقت داشته باشد.

INSPECTION CERTIFICATE

۹- گواهی بازرسی کالا

معمولاً گواهی بازرسی کالا به دو طریق ارائه می‌گردد.

الف) گواهی کیفیت و بازرسی کارخانه تولید کننده کالا:

در این گونه گواهی‌ها فروشنده به جهت اطمینان از کیفیت و بازرسی‌های نهایی کالا در محل کارخانه تولیدکننده و یا حتی تهیه‌کننده کالا (SUPPLIER) وفق درخواست خریدار و توافقات قرارداد اعلام می‌نماید که کالا را بررسی و ضمناً گواهی می‌کند که کالا مطابق با قرارداد منعقد شده یا پیش‌فاکتور می‌باشد.

ب- گواهی بازرسی شخص ثالث : THIRD PARTY INSPECTION CERTIFICATE

بعضاً خریداران به جهت حصول اطمینان از کمیت، کیفیت و استاندارد کالای خریداری شده درخواست می‌نمایند که در زمان حمل، کالا توسط خریدار و یا نماینده خریدار در محل کارخانه و بندر مبدأ بازرسی و سپس کالا آماده حمل گردد. (بدیهی است که این شرط در شرایط اعتبار اسنادی می‌باید قید شود و پیش‌بینی گواهی صادره قابل ارائه توسط فروشنده که حاکی از بازرسی خریدار و یا نماینده او باشد باید

در اعتبار پیش‌بینی گردیده باشد که معمولاً مشخصات شخص بازرسی کننده و امضاء او لحاظ می‌گردد.) بنابراین در صورتیکه امکان بازرسی کالا توسط خریدار و نماینده او میسر نشود، فروشنده وجه اسناد را

نمی‌تواند دریافت کند. در این گونه موارد فروشندگان ترجیح می‌دهند که بازرسی کالا توسط شرکت بازرسی‌کننده انجام و گواهی مربوطه به همراه اسناد به بانک ارائه گردد.

شرکت‌های بازرسی‌کننده به عنوان نماینده خریدار وفق شرایط اعتبار نسبت به بازرسی کمی و کیفی و استاندارد کالا در سه مرحله انبار تولیدکننده - انبار شرکت حمل و نقل‌کننده و در نهایت در مرحله بارگیری بسته‌های علامت‌گذاری شده در مراحل ۱ و ۲ را شناسایی و پس از اطمینان از کمیت و کیفیت کالای اعتبار، در مرحله نهایی (بارگیری) نسبت به صدور گواهی مربوطه طبق مشاهدات خود اقدام می‌نمایند.

ضمناً در حال حاضر ارائه گواهی انطباق کیفیت برای تعدادی از کالاها که واردات آنها مشمول استاندارد اجباری است، نیز از طریق شرکت‌های بازرسی‌کننده، انجام می‌پذیرد.

ANALYSIS CERTIFICATE

۱۰- گواهی تجزیه

گواهی تجزیه غالباً در مورد آن دسته از کالاهایی مورد نیاز است که اجزاء و مواد اولیه و همچنین نسبت‌های ترکیبی آنها (فرمول ساخت) در سازمان‌های مخصوص کنترل‌کننده کیفیت در کشور خریدار جهت تطابق با استانداردهای بین‌المللی مورد بررسی قرار می‌گیرد که معمولاً کالاهایی از خانواده داروها و مواد شیمیایی را شامل می‌شود.

ه - بیمه نامه باربری

بیمه نامه باربری قراردادی است که براساس مفاد و شرایط آن، بیمه‌گران جبران خسارت و هزینه‌های احتمالی ناشی از حمل کالا را به‌عهده می‌گیرند در عین حال، این قراردادها دلالت بر وجود یک رابطه حقوقی ما بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار دارد.

تعریف بیمه: بیمه عقدی است که براساس آن بیمه‌گر تعهد می‌کند در مقابل دریافت حق بیمه و در صورت وقوع حادثه‌ای که موجب خسارت به موضوع بیمه گردد، خسارت وارده را بر موضوع بیمه جبران و یا مبلغی را به بیمه‌گذار در این زمینه پردازد.

بیمه‌گر: شرکت بیمه‌ای است که مشخصات آن در بیمه‌نامه قید گردیده است و جبران خسارت احتمالی را طبق شرایط مقرر در بیمه‌نامه به‌عهده دارد.

بیمه‌گذار: بیمه‌گذار شخص حقیقی یا حقوقی در بیمه‌نامه می‌باشد که پوشش بیمه را خریداری نموده و متعهد پرداخت حق بیمه می‌باشد.

موضوع بیمه : اموال مندرج در جدول مشخصات بیمه‌نامه است. توصیه می‌شود تعریفی که از مورد بیمه در بیمه نامه ارائه می‌شود کاملاً دقیق و مطابق پروفرما اینوس P/I باشد و حتماً شماره پروفرما و تاریخ پروفرما در جدول مشخصات جهت پیشگیری از هرگونه ابهامی درج شود.

ذینفع بیمه : ذینفع بیمه شخص حقیقی یا حقوقی مذکور در بیمه نامه اعم از بیمه‌گذار یا غیر آن است که حق مطالبه دریافت تمام یا قسمتی از خسارت وارده به مورد بیمه‌نامه را دارا می‌باشد. بیمه‌نامه سندی قابل انتقال است و در هنگام وقوع خسارت، ذینفع بیمه که در آن لحظه مالکیت بیمه را در اختیار دارد صاحب حق برای دریافت خسارت است.

حق بیمه : حق بیمه در بیمه‌نامه برابری براساس درصد و یا در هزار مبلغ بیمه تعیین می‌شود. به عبارت دیگر ملاک تعیین حق بیمه مبلغ بیمه شده است که با توجه به نوع بیمه خریداری شده معین می‌شود. برای این منظور شواری عالی بیمه تعرفه خاصی را تصویب و به صورت یکسان در اختیار موسسات بیمه قرار می‌دهد.

مبلغ بیمه : چنانچه بین بیمه‌گذار و بیمه‌گر توافق خاصی صورت نپذیرفته باشد، قیمت مورد بیمه عبارت از مجموع قیمت خرید کالا + هزینه حمل + عدم‌النفع^۱ می‌باشد.

^۱ - - عدم النفع : معادل ده درصد قیمت ریالی خرید کالا و هزینه حمل آن می‌باشد مگر آنکه صریحاً توافق دیگری شده باشد.

کنترل اسناد

پس از اینکه متن اعتبار اسنادی توسط بانک گشایش کننده از طریق بانک تعیین شده به فروشنده ابلاغ گردید، فروشنده متن اعتبار را بررسی و چنانچه مطابق با شرایط منعقد در قرارداد یا پروفرماینویس یافت، اقدام به آماده نمودن مقدمات ارسال کالا می کند و در صورتی که مغایرتی مشاهده نماید، مستقیماً یا از طریق بانک خود از خریدار درخواست می کند که تغییرات را در شرایط اعتبار از طریق بانک گشایش کننده اعتبار انجام دهد.

بسیار اتفاق می افتد که ذینفع اعتبار اسنادی ظرف مهلت اعتبار (تا سررسید اعتبار) نمی تواند اسناد حمل را به بانک ارائه و وجه آن را دریافت کند، در اینصورت ضمن جلب موافقت خریدار از وی می خواهد که نسبت به تمدید سررسید اعتبار اسنادی توسط بانک گشایش کننده اقدام نماید.

فروشنده پس از حمل کالا و یا تحویل آن به موسسه حمل کننده، اسناد درخواست شده در اعتبار اسنادی را به بانک تعیین شده یا گشایش کننده ارائه می دهد. بانک مذکور پس از بررسی دقیق اسناد و مطابقت آنها با شرایط اعتبار، در صورتی که اسناد را مطابق با شرایط اعتبار تشخیص دهد نسبت به پذیرش پرداخت (honour) یا مبادله (Negotiation) حسب مورد اقدام می نماید.

بر اساس ماده ۱۴ مقررات UCP 600 بانک تعیین شده، بانک تایید کننده (در صورت وجود) و همچنین بانک گشایش کننده هر یک به مدت ۵ روز بانکی بعد از روز ارائه اسناد فرصت دارند تا مشخص کنند که اسناد ارائه شده مطابق با شرایط اعتبار است.

هنگامی که بانک تعیین شده، اسناد ارائه شده را منطبق با شرایط اعتبار تشخیص می دهد نسبت به پذیرش پرداخت یا مبادله (حسب مورد) اقدام می کند و اسناد را به بانک گشایش کننده ارسال می نماید.

بر اساس ماده ۱۶ مقررات UCP 600، در صورتیکه بانک تعیین شده، بانک تایید کننده، در صورت وجود، و یا بانک گشایش کننده تشخیص دهد اسناد ارائه شده مطابق با شرایط اعتبار نمی باشد، می تواند از پذیرش پرداخت یا مبادله امتناع نماید.

وقتی که بانک تعیین شده، بانک تایید کننده، در صورت وجود، یا بانک گشایش کننده تصمیم به عدم قبول اسناد بگیرد، باید مراتب را طی یک اطلاعیه به ارائه کننده اسناد اطلاع دهد.

اطلاعیه یاد شده باید حاوی مطالب زیر باشد:

۱- عدم پذیرش پرداخت یا مبادله را اعلام کند.

۲- مغایرت‌هایی که بانک به استناد آنها از پذیرش پرداخت، یا مبادله خودداری کرده، قید شود.

۳- الف - اینکه بانک اسناد را تا دریافت دستورات بعدی نزد خود نگهداری می‌کند، یا

ب- اینکه بانک گشایش‌کننده اسناد را تا "دریافت اعلام قبولی خریدار" یا تا "دریافت دستورات بعدی

ارایه‌کننده اسناد قبل از اخذ قبولی خریدار" نزد خود نگه می‌دارد. یا

ج - اینکه بانک اسناد را برگشت می‌دهد.

د- اینکه بانک گشایش‌کننده طبق دستورات قبلی رسیده از سوی ارایه‌کننده اسناد اقدام می‌نماید.

بانک گشایش‌کننده یا تاییدکننده در صورت عدم رعایت الزامات ماده ۱۶ مقررات UCP 600 از ادعای عدم

مطابقت اسناد با شرایط اعتبار محروم خواهد شد.

همان‌طور که ملاحظه شد بین روش‌های مختلف پرداخت در تجارت جهانی، اعتبار اسنادی از این ویژگی

برخوردار است که مشمول مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) می‌گردد. براساس مقررات یادشده حدود و

ثغور وظایف، تکالیف، تعهدات و مسوولیت‌های بانک گشایش‌کننده در مقابل طرف دیگر به روشنی تعیین گردیده

است که مهم‌ترین آنها تعهد قطعی و بدون برگشت بانک گشایش‌کننده در مقابل ذینفع اعتبار اسنادی است،

چنانچه اسناد مطابق با شرایط اعتبار باشد. در این ارتباط ذکر چند نکته ضروری به نظر می‌رسد:

۱- در صورت مطابقت اسناد با شرایط اعتبار بانک گشایش‌کننده نمی‌تواند به دلیل عدم پرداخت از

سوی خریدار، از پرداخت وجه اسناد به فروشنده خودداری ورزد.

۲- گشایش اعتبار اسنادی با دریافت نقدی کمتر از صددر صد مبلغ اعتبار اسنادی، به منزله اعطای

تسهیلات به خریدار یا به عبارت دیگر تامین مالی خریدار توسط بانک گشایش‌کننده تلقی می‌-

گردد.

لذا به منظور کاهش ریسک اعتبار و حفظ منافع بانک، اخذ وثایق، تضمینات و پوشش کافی از خریدار قبل از

گشایش اعتبار اسنادی یکی از اصول لازم‌الرعايه از سوی بانک گشایش‌کننده می‌باشد.

توضیحات بیشتر در ارتباط با ریسک‌های احتمالی در فرآیند گشایش اعتباری اسنادی در دوره آموزشی بانکداری

بین‌الملل کاربردی ارائه خواهد شد.